

Laidiens: **23.04.2013., Nr. 78**
Oficiālās publikācijas Nr.: **2013/78.2**

Ministru kabineta noteikumi Nr.159

Rīgā 2013.gada 26.martā (prot. Nr.16 12.§)

Noteikumi par meža reprodiktīvo materiālu

Izdoti saskaņā ar Meža likuma 20.panta otro daļu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

- 1.1. prasības meža reprodiktīvā materiāla (turpmāk – materiāls) ieguves avotu (turpmāk – ieguves avots) atestācijai un reģistrācijai un ieguves avotu atestācijas un reģistrācijas kārtību;
- 1.2. prasības materiāla sertificēšanai un materiāla sertificēšanas kārtību;
- 1.3. prasības materiāla (arī ģenētiski modificēta materiāla) tirdzniecībai un izmantošanai un tā tirdzniecības un izmantošanas kārtību;
- 1.4. kārtību, kādā nosaka aizliegumu pārdot materiālu.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

- 2.1. atsevišķi koki – koki sēklu ievākšanai, kuri atrodas ārpus mežaudzes vai dažādās mežaudzēs;
- 2.2. fenotips – visu organisma ārējo un iekšējo struktūru un funkciju vai pazīmju un īpašību kopums, ko var pētīt un aprakstīt ar morfoloģijas, anatomijas, bioķīmijas un fizioloģijas metodēm;
- 2.3. ieguves apgabals (proveniences reģions) – teritorija vai teritoriju grupa, kurā ir samērā viendabīgi ekoloģiskie apstākļi un kurā atrodas atsevišķi koki un mežaudzes ar līdzīgām fenotipa vai ģenētiskajām īpašībām;
- 2.4. kombinatīvā spēja – vecāku spēja krustojumos dot palielinātas produktivitātes pēcnācējus;
- 2.5. materiāla partija – noteikts materiāla daudzums, kas iegūts no viena ieguves avota vienā sezonā vai paņēmienā vai no vienas materiāla partijas vai tās daļas ražošanas procesā;
- 2.6. piegādātājs – jebkura fiziska vai juridiska persona, kas nodarbojas ar materiāla ražošanu, tirdzniecību vai importu;
- 2.7. ražošana – process, kas ietver sēklu vienību vai augu daļu izaudzēšanu, ieguvī, sēklu vienības pārvēršanu par sēklām un stādāmā materiāla izaudzēšanu no sēklām vai augu daļām;

2.8. tirdzniecība – materiāla piedāvāšana vai izlikšana pārdošanai, pārdošana vai piegāde citai personai, tai skaitā pakalpojuma līguma ietvaros.

3. Noteikumi attiecas uz materiāla ražošanu, tirdzniecību un importu šo noteikumu 1.pielikumā minētajām materiāla ražošanai izmantojamām koku sugām.

4. Noteikumi neattiecas uz materiālu, ko paredzēts eksportēt vai reeksportēt uz valsti, kura nav Eiropas Savienības dalībvalsts (turpmāk – trešā valsts). Šo materiālu ražo atsevišķi no pārējā materiāla.

5. Noteikumu ievērošanas valsts uzraudzību un kontroli veic Valsts meža dienests (turpmāk – dienests), Valsts augu aizsardzības dienests un Pārtikas un veterinārais dienests.

2. Prasības ieguves avotu atestācijai un reģistrācijai un ieguves avotu atestācijas un reģistrācijas kārtība

2.1. Ieguves avotu atestācijas un reģistrācijas kārtība

6. Dienests reģistrē tikai atestētus ieguves avotus šādu kategoriju materiāla ražošanai:

6.1. kategorija "ieguves vieta zināma" – materiāls, kas atbilst šādām prasībām attiecībā uz visām 1.pielikumā minētajām koku sugām, izņemot parasto priedi:

6.1.1. ir iegūts noteiktā ieguves apgabalā (provenienču reģionā);

6.1.2. ir iegūts no atsevišķiem kokiem vai mežaudzē;

6.1.3. ieguves avots atbilst šo noteikumu 2.pielikumā minētajiem kritērijiem un rādītājiem;

6.2. kategorija "atlasīts" – materiāls, kas atbilst šādām prasībām:

6.2.1. ir iegūts atsevišķā ieguves apgabalā pēc fenotipa atlasītā mežaudzē;

6.2.2. ieguves avots atbilst šo noteikumu 3.pielikumā minētajiem kritērijiem un rādītājiem;

6.3. kategorija "uzlabots" – materiāls, kas atbilst šādām prasībām:

6.3.1. ir iegūts no meža koku sēklu ieguves plantācijas (turpmāk – plantācija), ģimenes vecākiem, klona vai klonu maisījuma;

6.3.2. tā sastāvdaļas ir atlasītas pēc fenotipa individu līmenī;

6.3.3. ieguves avots atbilst šo noteikumu 2.2.apakšnodaļā minētajām prasībām;

6.4. kategorija "pārāks" – materiāls, kas atbilst šādām prasībām:

6.4.1. ir iegūts no mežaudzes, plantācijas, ģimenes vecākiem, klona vai klonu maisījuma;

6.4.2. tā pārākums ir noteikts salīdzinošajos stādījumos (pēcncēju pārbaudēs) vai pēc ģenētiskas ieguves avota sastāvdaļu novērtēšanas atbilstoši šo noteikumu 2.3.apakšnodaļā minētajām prasībām.

7. Lai atestētu ieguves avotu, tā īpašnieks, tiesiskais valdītājs vai piegādātājs iesniedz dienestā ieguves avota atestācijas iesniegumu. Iesniegumā norāda atestējamā ieguves avota nosaukumu un šo noteikumu 8.2., 8.3., 8.4., 8.5., 8.6., 8.8., 8.9., 8.10., 8.11., 8.14. un 8.15.apakšpunktā norādītās ziņas. Dienests pārbauda minēto informāciju un 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas informē iesniedzēju par atestācijas rezultātiem.

8. Katru atestēto ieguves avotu dienests reģistrē meža reproduktīvā materiāla ieguves avotu reģistrā, norādot šādu informāciju:

8.1. ieguves avota nosaukumu un reģistrācijas numuru;

8.2. sugas botānisko nosaukumu;

8.3. ieguves avota veidu;

8.4. iegūstamā materiāla kategoriju;

8.5. materiāla izmantošanas mērķi (piemēram, tradicionālā mežsaimniecība);

8.6. materiāla izmantošanas teritoriju;

8.7. ieguves apgabala identifikatoru;

8.8. ieguves avota atrašanās vietu:

8.8.1. administratīvās teritorijas nosaukumu;

8.8.2. nogabalu identifikatoru Meža valsts reģistrā;

8.8.3. ģeogrāfiskā platuma un garuma diapazonu (kategorijas "ieguves vieta zināma" materiāla ieguves avotam) vai ģeogrāfiskās koordinātas (kategorijas "atlasīts", "uzlabots" un "pārāks" materiāla ieguves avotam);

8.9. ieguves avota atrašanās vietas augstumu virs jūras līmeņa vai augstuma diapazonu;

8.10. mežaudzes vai plantācijas platību vai platību, kurā aug atsevišķi koki;

8.11. ieguves avota izcelsmi:

8.11.1. autohtona – mežaudze vai atsevišķi koki ir pastāvīgi atjaunojušies dabiskās atjaunošanās ceļā vai ir atjaunoti, sējot vai stādot no materiāla, kas ievākts no tiem pašiem atsevišķajiem kokiem vai tajā pašā mežaudzē, vai tās tuvākajā apkaimē;

8.11.2. alohtona (neautohtona) – mežaudzes vai sēklu avota sākotnējās izcelsmes vieta ir citas ieguves apgabals;

8.11.3. vietējā – mežaudze vai sēklu avots ir atjaunots vai ieaudzēts, stādot vai sējot no sēklām, kuru sākotnējās izcelsmes vieta ir tas pats ieguves apgabals;

8.11.4. nezināma;

8.12. šādus datus par iegūto materiālu:

8.12.1. sēklu vienību daudzumu;

8.12.2. augu daļu daudzumu vai materiāla partiju daudzumu;

8.13. izsniegtos materiāla izcelsmes sertifikātus (turpmāk – sertifikāts);

8.14. šo noteikumu 2.2. un 2.3.apakšnodaļā, kā arī 2. vai 3.pielikumā minēto informāciju, kas raksturo materiāla kategoriju "ieguves vieta zināma", "atlasīts", "uzlabots" vai "pārāks" ieguvei paredzēto ieguves avotu;

8.15. par kategorijas "pārāks" materiālu ieguves avotu – vai ieguves avots satur ģenētiski modificētus organismus.

9. Dienests svītro ieguves avotu no meža reproduktīvā materiāla ieguves avotu reģistra, ja konstatē, ka tas neatbilst šo noteikumu 6.punktā minētajām prasībām, un 30 dienu laikā par to informē ieguves avota īpašnieku, tiesisko valdītāju vai piegādātāju.

10. Ieguves avotam, kas paredzēts tādu nozīmīgu vietējo koku sugu materiāla ražošanai, kam noteikta kategorija "ieguves vieta zināma" un "atlasīts" (1.pielikums), ir šādi ieguves apgabali (4.pielikums):

10.1. parastajai priedei – Rietumu un Austrumu ieguves apgabals;

10.2. parastajai eglei – Rietumu, Centrālais un Austrumu ieguves apgabals;

10.3. kārpainajam bērzam un pūkainajam bērzam – Rietumu un Austrumu ieguves apgabals.

11. Zemkopības ministrija informē Eiropas Komisiju un Eiropas Savienības dalībvalstis par Latvijā noteiktajiem materiāla ieguves apgabaliem.

12. Dienests sagatavo kopsavilkumu par Latvijas teritorijā atestētiem un reģistrētiem ieguves avotiem. Kopsavilkums ir publiski pieejams dienesta tīmekļa vietnē (www.vmd.gov.lv).

13. Dienests informē Eiropas Komisiju un Eiropas Savienības dalībvalstis par Latvijā atestētiem un reģistrētiem ieguves avotiem saskaņā ar Komisijas 2002.gada Regulu (EK) Nr.1597/2002, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus par to, kā piemērot Direktīvu 1999/105/EK attiecībā uz valstu sarakstu formātu meža reproduktīvā materiāla ieguves avotam.

2.2. Atestācijas prasības un kārtība ieguves avotiem, kas paredzēti materiāla kategorijas "uzlabots" ieguvei

14. Atestācijas prasības plantācijām ir šādas:

14.1. plantācijas veidu, izmantošanas mērķi, izolāciju un atrašanās vietu, sastāvdaļu (klonu, ģimeņu) identitāti, krustošanas modeli, izvietojumu un skaitu, kā arī ar minēto informāciju saistītās izmaiņas apstiprina un reģistrē dienests;

14.2. ar plantācijas sastāvdaļu izvietojumu un skaitu saistītās izmaiņas apstiprina un reģistrē dienests vismaz vienā no šādiem gadījumiem:

14.2.1. ja mainās plantācijas sastāvdaļu (klonu, ģimeņu) sastāvs;

14.2.2. ja vismaz par pieciem procentiem mainās plantācijā sastāvdaļu (klonu, ģimeņu) īpatsvars;

14.2.3. ja vismaz par 10 procentiem mainās plantācijas sastāvdaļu (klonu, ģimeņu) skaits;

14.3. plantācijas sastāvdaļas (kloni, ģimenes) atbilst materiāla kategorijas "atlasīts" kritērijiem un rādītājiem. Lai nodrošinātu materiāla ģenētisko daudzveidību, pirmās kārtas plantācijās:

14.3.1. meža reproduktīvā materiāla ražošanai nozīmīgajām vietējām koku sugām atbilstoši šo noteikumu 1.pielikumam minimālais klonu skaits ir 50, minimālais ģimeņu skaits – 20, un katra no tām pārstāvēta ar vismaz 10 pēcnācējiem;

14.3.2. pārējām koku sugām minimālais klonu skaits ir 30, minimālais ģimeņu skaits – 20, un katra no tām pārstāvēta ar vismaz pieciem pēcnācējiem;

14.4. plantācijas sastāvdaļas (klonus, ģimenes) stāda atbilstoši plānam, kas saskaņots ar dienestu. Katra sastāvdaļa ir identificējama dabā;

14.5. plantācijas sastāvdaļas (klonus, ģimenes) retina saskaņā ar dienesta apstiprinātu retināšanas plānu atbilstoši plantācijas veidam un izmantošanas mērķim;

14.6. plantāciju apsaimnieko un sēklas novāc atbilstoši plantācijas izmantošanas mērķim. Mākslīgo hibrīdu ražošanai paredzētajās sēklu ieguves plantācijās hibrīdu proporciju materiālā nosaka, izmantojot dienestā reģistrētu pārbaudes metodi.

15. Atestācijas prasības ģimenes (ģimeņu) vecākiem ir šādas:

15.1. vecākiem ir lielas kombinatīvās spējas vai arī tie atbilst attiecīgajiem šo noteikumu 3.pielikuma 4., 6., 7., 8., 9. un 10.punktā minētajiem kritērijiem un rādītājiem;

15.2. vecāku izmantošanas mērķi, krustošanas metodi un apputeksnēšanas sistēmu, sastāvdaļas, to izolāciju un atrašanās vietu, kā arī jebkuras ar minēto informāciju saistītās izmaiņas apstiprina un reģistrē dienests;

15.3. vecāku identitāti, skaitu un proporciju maisījumā apstiprina un reģistrē dienests;

15.4. ja vecāki paredzēti mākslīgo hibrīdu ražošanai, hibrīdu proporciju materiālā nosaka, izmantojot dienestā reģistrētu pārbaudes metodi.

16. Atestācijas prasības kloniem ir šādas:

16.1. klonus identificē pēc to raksturīgajām pazīmēm, kas ir apstiprinātas un reģistrētas dienestā;

16.2. klona atbilstību materiāla izmantošanas mērķim pierāda ar izmēģinājumu vai pētījumu rezultātiem;

16.3. klonu ražošanai izmanto labākos un veselīgākos klona pārstāvjus (ortetus).

17. Atestācijas prasības klonu maisījumiem ir šādas:

17.1. klonu maisījums atbilst šo noteikumu 16.1., 16.2. un 16.3.apakšpunktā minētajām prasībām;

17.2. klonu maisījuma sastāvdaļu identitāti, skaitu un proporcijas, kā arī atsevišķu klonu atlases metodi apstiprina un reģistrē dienests.

18. Reģistrējot klonu vai klonu maisījumu materiāla kategorijas "uzlabots" ražošanai, nosaka maksimālo ar veģetatīvās pavairošanas metodi iegūstamo pēcnācēju (rametu) skaitu – vienu miljonu izaudzētu stādu.

2.3. Atestācijas prasības un kārtība ieguves avotiem, kas paredzēti materiāla kategorijas "pārāks" ieguvei

19. Vispārīgās prasības:

19.1. ieguves avots atbilst šo noteikumu 3.pielikumā vai 2.2.apakšnodaļā minētajām prasībām;

19.2. ieguves avota atestācijai pārbaudes veic, to rezultātus novērtē un interpretē, izmantojot dienestā saskaņotu metodiku. Salīdzinošajām pārbaudēm pakļauto materiālu salīdzina ar vienu vai vairākiem apstiprinātiem vai iepriekš izvēlētiem standartiem;

19.3. pārbaudēs novērtē materiāla piemērošanās spēju un augšanas gaitu, kā arī biotisko (dzīvās vides) un abiotisko (nedzīvās vides) faktoru ietekmi uz materiālu. Ja materiālu paredzēts izmantot nevis tradicionālajā mežsaimniecībā, bet citam mērķim, novērtējot būtiskās pazīmes, ņem vērā tā ieguves apgabala ekoloģiskos apstākļus, kurā veic pārbaudi;

19.4. pārbaudes dokumentācijā ietver ziņas par pārbaudes vietu, tās klimatu, augsni, platības iepriekšējo izmantošanu, ierīkošanu un apsaimniekošanu, kā arī par abiotisko un biotisko faktoru radītajiem bojājumiem. Materiāla vecumu un pārbaudes rezultātus reģistrē dienestā;